

MAASEUTUPOLITIIKAN NEUVOSTO (MANE)

Aika: 6.10.2021 klo 8.00-10.00
Paikka: Microsoft Teams -etäyhteys

Paikalla:

Jari Leppä (pj.)
Taina Vesanto (v.pj.)
Antonia Husberg (vt. p.siht.)
Laura Latvakoski (kok.siht.)
Mari Kattilakoski
Virpi Harilahti-Juola
Anne Laitinen
Petri Rinne
Sami Tantarimäki
Sanna Sihvola
Jari Lantta
Ann-Sofi Backgren
Ilkka Pekkala
Anne Knaapi
Timo Haverinen
Kari Latvus
Tapani Veistola
Ritva-Liisa Nisula
Elina Auri
Laura Jänis
Tuuli Hietaniemi
Meri Remes
Tarja Lukkari
Maria Torttila
Paula Yliselä
Rikard Korkman
Ari Niiranen
Aleksi Koivisto
Eliisa Vesisenaho
Anni Hirvonen
Anne-Marie Välikangas
Sami Kurki
Eeva-Maija Puheloinen
Mika Ristimäki
Harri Mäki vuokko
Harri Jaskari
Nora Backlund
Juha Rutanen
Jyrki Wallin
Kirsi Kaunisharju
Carolina Sierimo
Christina Gestrin
Riikka Mäkinen
Tapani Mattila
Satu Haapaniemi

Sonja Pyykkönen
Mikko Äijälä
Jarkko Huovinen

1. Kokouksen avaus

Maaseutupolitiikan neuvoston puheenjohtaja, maa- ja metsätalousministeri *Jari Leppä* avasi kokouksen klo. 08.14.

Puheenjohtaja kertoi avauspuheenvuorossaan viime viikolla järjestetystä Maaseutuparlamentti 2021 –tapahtumasta.

Puheenjohtajan mukaan Maaseutuparlamentti 2021 –tapahtuma lunasti odotukset. Tapahtumalla tavoiteltiin uutta ja tämä tavoite täyttyi mainiosti. Puheenjohtaja kiitti Kurikkaa, osallistujia ja järjestäjiä. Tapahtuma sai paljon katsojia, noin 3000. Somen kautta tavoitettiin vielä enemmän, jopa puoli miljoonaa ihmistä.

Tapahtumassa puhuttiin monipuolisesti ja moniäänisesti maaseuduista. Käsiteltiin rakentavan keskustelun ilmapiirissä muun muassa omistajavaihdos- ja sukupolvenvaihdoskysymyksiä, lähikoulujen tulevaisuutta, maaseudun digitalisaatiota ja EU:n kestävän rahoituksen toimintasuunnitelmaa. Puheenjohtaja totesi, että keskustelu jatkuu – kaikilla MANE jäsenillä ja organisaatioilla mahdollisuutta aktiivisuuteen yleisessä keskustelussa – viimeistään nyt on aika aktivoitua. Aiheita käsitellään myös MANEssa.

Tapahtumassa julkistettiin ”Mahdollistetaan maaseudun tarinan jatkuminen – maaseutupoliittinen julkilausuma 2021”. Puheenjohtajan mukaan on tärkeää, että viestiä viedään eteenpäin osana kansallista maaseutupoliittista työtä. Tärkeää, että jokainen MANE jäsenorganisaatio tarttuu julkilausumaan ja vie sanomaan eteenpäin omassa työssään. MANE sihteeristö valmistelee sekä julkilausuman että maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman jalkauttamissuunnitelma vuodelle 2022 – tulee MANEn vuoden viimeiseen kokoukseen.

Puheenjohtaja totesi lisäksi, että Euroopan komissio vahvistanut Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman, ja siinä on iso rooli maaseudulla. Yksi merkittävä asia on valokuitu. Suunnitelmassa on kohtuulliset rahasummat sen edistämiseen.

Puheenjohtaja tiedotti myös, että Ajassa uudistuva maaseutu – maaseutupoliittinen kokonaisuohjelman painettu versio on lähetetty MANE jäsenille ja varajäsenille.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

2. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin esityslista 3/2021 muutoksitta.

3. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio 2/2021 muutoksitta.

4. Kaivoslain uudistus - tilannekatsaus

Esittelijä: Eeva-Maija Puheloinen, erityisasiantuntija, TEM

Kuultiin esitys ja käytiin keskustelua. Päätettiin jatkotoimenpiteistä.

Kaivoslain uudistus valmistelu perustuu hallitusohjelmaan ja Eduskunnan kirjelmään kaivoslaki nyt – kansalaisaloitteesta. Pohjana on lokakuun 2020 HE-luonnos. Pohjalla myös seuraavat selvitykset: kaivostoimintaa ohjaavan lainsäädännön toimivuuden arviointi (2019), kaivoslain mukaisten vakuuksien kattamat lopetus- ja jälkitoimet (2020), selvitys kaivoslain mukaisen varausmekanismin toimivuudesta (2021).

Meneillään oleva selvitys: VN TEAS –hanke. Intressivertailu kaivoslupaprosessin osana. Vaikutukset HE-luonnokseen ratkaistava kesän aikana. VN-TEAS on tämän vuoden kestävä hanke. On otettu välituloksia.

On järjestetty kolme kuulemistilaisuutta. Hallituksen esitysluonnos lausuntokierrokselle lokakuun aikana.

Muita meneillään olevia kaivosalaa koskevia hankkeita: luonnonsuojelulain kokonaisuudistus, erityiskysymyksenä malminetsintä luonnonsuojelualueilla; Kaivosvero ja energiaverot; Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus (MRL); Ympäristönsuojelulain jätevakuussäätelyn tarkentaminen (YSL); Ympäristövahinkojen toissijaisten vastuujärjestelmien kehittäminen (TOVA).

Keskeisimmät ehdotukset kaivoslain muuttamiseksi (luonnosvaiheessa, virkamiesvalmistelu):

- Kaivostoiminnan edellytys olisi maankäyttö- ja rakennuslain mukainen voimassa oleva yleiskaava tai asemakaava
- Malminetsintäluvan ja kullanhuuhtontalupaa ei saisi myöntää alueelle, jossa luvan mukainen toiminta aiheuttaa olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle
- Kaivosluvan lupamääräyksiä tarkennetaan
- Tiukennuksia malminetsintäluvan jatkamisen edellytyksiin
- Maanomistajan suostumusta malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytykseksi. Maanomistajan suostumuksen edellyttäminen on hallitusohjelman lisäpöytäkirjamerkintä.
- Muutoksia varaussäätelyyn, joiden tavoitteena parantaa maanomistajien asemaa
- Maanomistajien ja muiden toiminnan vaikutusalueella olevien tahojen tiedonsaantioikeuden parantamista
- Vakuusjärjestelmään tehtäviä tarkennuksia (liittyy lupamääräysten tarkentamiseen)

Uudistuksen nettisivut: <https://tem.fi/kaivoslakiuudistus>. Nettisivuilta löytyvät myös kaivoslakityöryhmän kokousmateriaalit.

Keskustelua:

Kaivoslain uudistus liittyy keskeisesti maaseutuun. Intressivertailua peräänkuulutetaan. Hyödyt, haitat ja kannattavuus. Toivotaan, että intressivertailuun voitaisiin palata viimeistään eduskuntavaiheessa.

Intressivertailussa mielenkiintoinen huomioida myös se, että yhteiskunnan jatkuvaan "sähköistymiseen" tarvitaan lisää mineraaleja.

Lakien yhteensovittaminen tärkeää (esim. ympäristönsuojelulaki). Yhteensovittamisesta on annettu laki, joka on tullut vuosi sitten voimaan. Koskee ympäristönsuojelulakia ja kaivoslakia ja muita lakeja. Yhteensovittamisesta ei vielä kokemuksia, odotetaan kokemuksia sekä tietojärjestelmiä jotka tukevat yhteensovittamista.

Jälkihoitoon tulisi kiinnittää huomiota. Lakimuutokset oikean suuntaisia, maanomistajilla paremmat vaikutusmahdollisuudet. Vieläkin jää selvästi liian kevyeksi vakuudet, mitä kaivostoiminnan harjoittajalta edellytetään.

Jätevakuudet ja vesistövaikutukset eivät kuulu kaivoslain piiriin. Kaivosten jätevakuudet kuuluvat ympäristönsuojelulain piiriin. Valmistelussa tehty yhteistyötä YM:n kanssa vakuuksien suhteen. Ympäristöluvan ja kaivosluvan yhteensovittaminen ovat tällä hetkellä erillisiä lupaprosesseja.

Tällä hetkellä varauksen voi tehdä niin suurelle alueelle kuin haluaa. Kaivostoiminta pitkälti ulkomaisessa omistuksessa. On myönnetty lupia myös ei-vakavaraisille yhtiöille. Kaivostoimintaan tulisi varata rahalliset varaukset jälkihoitoon. Maasta otetusta mineraalista jne. tietty prosenttiosuus valtiolle ja maanomistajalle.

Tiivistys keskustelusta: pieniä edistysaskelia on otettu, mutta ei riittävästi. Monella rintamalla menty eteenpäin, mutta ei sille tasolle, mitä tarvitaan.

Päätös: MANE lausuu asiasta. MANE valtuuttaa MANE sihteeristön kirjoittamaan lausunnon MANE:ssä käydyn keskustelun pohjalta. Lausunto annetaan MANE:n nimissä.

5. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus – tilannekatsaus

Esittelijä: Mirkka Saarela, hallitussihteeri, YM

Kuultiin esitys ja käytiin keskustelua. Päätettiin jatkotoimenpiteistä.

Uudistus aloitettiin 3 vuotta sitten. Mukana laaja valmisteluryhmä. Maanantaina lähdössä lausunnoille YM:n ehdotuksesta. Ensi vuoden puolella eduskunnalle.

Käytiin läpi uudistuksia liittyen:

- yleiskaavaan ja asemakaavaan
- kaavojen laadullisiin vaatimuksiin
- ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen
- suuronnettomuusvaaraa aiheuttaviin toimintoihin
- vähittäiskaupan suuryksiköihin ja tuulivoimaan
- rantoihin

- maailmanperintökohteisiin
- saamelaisten oikeuksiin
- kaavaprosessin etenemiseen
- vaikutusten arviointiin kaavoituksessa
- viranomaisyhteistyöhön ja alueidenkäytön valvontaan
- muutoksenhakuun
- kaavojen toteuttamiseen ja maapolitiikkaan
- rakentamisen ohjauksen keskeisistä muutoksista MRL-uudistuksessa
- rakentamisen lupajärjestelmästä
- sijoittamisluvan lisäedellytyksistä erityisharkinta-alueella

Keskustelua:

Maakuntakaavoista katoaisi mahdollisuus ohjata tuulivoimaa. Pohdittiin, taipuuko uusi lakiesitys tuulivoiman kasvuun.

Suunnittelujärjestelmä tulisi pitää holistisena ja kokonaisvaltaisena.

Lisätty vapauksia ja väljyyksiä. Ympäristökestävyys huolenaiheena. Kaavoitus on yleispiirteisempää, jolloin vahinkoja tulee tehtyä.

Pohdittiin, onko lakiesityksellä mahdollisuus lisätä rakentamisen kiertotaloutta. Kiertotalouden edistäminen on lakiesityksen yhtenä tavoitteena. Näkyy mm. laadullisissa vaatimuksissa.

Lakiesityksessä on oikeansuuntaisia asioita, esim. kulttuuriperinnön huomioonottaminen, maailmanperintökohteet ja saamelaisten oikeudet. Toivottavasti tietojärjestelmän osalta tulevat huomioiduksi kulttuuriperintö ja maailmanperintö.

Tärkeä lakipaketti maallemuuton näkökulmasta. Toivottavasti uusi paketti helpottaa maallemuuttoa. Emätilatarkastelu kunnissa, lohkomiset rajoittavat rakennusluvan saamista. Kesämökkejä haluttaisiin muuttaa vakinaisiksi asunnoiksi. Maallemuuton esteitä pitäisi purkaa.

Lakiin ei ole tulossa säännöksiä emätila-asiasta. Mökkien muuttaminen vakinaisiksi riippuu siitä, mikä yksittäisen tapauksen kohtalo on kaavatilanteessa ja teknisissä vaatimuksissa. ELY tarkastelee tarkoituksenmukaisuusnäkökohdasta.

Paketilla on isot ohjausvaikutukset. Tavoite digitalisaation edistämisestä ja yhteentoimivuudesta tärkeä. Liittyy kuitenkin paljon yksityiskohtia, joita tulee käydä läpi. Työnjako ja resurssit edistää digitalisaatiota. Kustannusvaikutuksia paljon.

Päätös: MANE lausuu asiasta. MANE valtuuttaa MANE sihteeristön kirjoittamaan lausunnon MANEssä käydyn keskustelun pohjalta. Lausunto annetaan MANEn nimissä.

6. Maaseudun maankäytön tulevaisuus ja kyläyleiskaavan mahdollisuudet

Esittelijä: Mika Ristimäki, erityisasiantuntija, YM

Kuultiin esitys ja käytiin keskustelua. Päätettiin jatkotoimenpiteistä.

Aihe liittyy vuoden 2017 maankäyttö- ja rakennuslain muutokseen (230/2017) – KARALUSU ”kaavoituksen ja rakentamisen lupien sujuvoittaminen”. YM:ssä selvitetään muutokseen liittyviä kokemuksia (tulossa asiantuntija-artikkeleita) ja tarvetta päivittää Kyläyleiskaavoituksen opasta vuodelta 2012.

Maaseudun alueiden käytön kehittämistä varten päivitetään tilannekuva yhdyskuntarakenteen muutoksista sekä laaditaan tulevaisuusnäkemyksiä alueidenkäytön kehittämisen perusteeksi.

Selvitys käynnissä maaseudun alueidenkäytön tulevaisuudesta. Kolme osaa, jotka muodostavat kokonaisuuden: 1) Tilanne- ja tulevaisuuskuva maaseudun alueidenkäytöstä. Näkemyksiä koottu mm. asiantuntija-artikkeleilla maaseudun yhdyskuntarakenteen ja alueidenkäytön tulevaisuuden; 2) Maaseudun yleiskaavoituksen kehittäminen, erityisesti kyläyleiskaavojen, mrl 44§ kokemukset; 3) Kyläyleiskaavoituksen opasmateriaali / Kyläyleiskaavoituksen oppaan päivitys.

Selvityksen laadinta 2021-22 aikana. Selvityksessä huomioidaan mrl-uudistuksen muutokset ja uudistuksen eteneminen, vaikuttaa aikatauluun. Aiheesta asiantuntijaseminaari talvella.

Asiantuntija-artikkeleiden luonnokset valmiina, viimeistely syksyn aikana. Pohdinnassa vielä täydentäviä artikkeleita.

Keskustelua:

Pohdittiin, miten MRL 44 §:n mukaisen kyläyleiskaavaa koskevan oppaan päivitys synkronoidaan käynnissä olevaan maankäyttö/kaavoitus- ja rakennuslain uudistukseen.

Pidetään MANE ajan tasalla etenemisestä.

Päätös: Merkitään tiedoksi.

7. YPK-työryhmän asettaminen

Varapuheenjohtaja Taina Vesanto siirtyi vetämään kokousta.

Esittelijä: Laura Jänis, erityisasiantuntija, MMM

Kuultiin esitys ja asetettiin yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen työryhmä vuosille 2021-2025 yhteistyössä kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän kanssa.

Työryhmän tarkoitus on edistää ja kehittää yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen periaatteisiin nojaavia erilaisia paikallisen kehittämisen toimintatapoja kaikilla alueilla ja eri tasoilla.

Yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen periaatteisiin nojaavat toimintatavat tuovat paikalliseen kehittämiseen suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä sekä vahvistavat osallisuutta ja lähidemokratiaa. Yhteisölähtöisessä paikallisessa kehittämisessä olennaista on alhaalta ylös -ajattelu, jonka mukaan paikalliset ihmiset tietävät itse parhaiten, miten

omaa asuinaluetta ja kotiseutua tulisi kehittää. Tarpeet ovat moninaisia ja sitä kautta myös toiminta on monialaista. Tärkeää on myös kunnan/kaupungin, paikallisten yhteisöjen ja asukkaiden keskinäinen kumppanuus. Paikalliseen toimintaan saadaan uusia ideoita ja resursseja verkostoitumalla sekä alueiden välisellä ja kansainvälisellä yhteistyöllä.

Työryhmän tavoitteet ja tehtävät:

- Vahvistaa yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen periaatteisiin nojaavia toimintatapoja kaikilla alueilla ja eri tasoilla (paikallinen, alueellinen, valtakunnallinen).
- Lisätä eri alueilla toimivien paikalliskehittäjien sekä maaseutu-, kaupunki- ja saaristopolitiikan toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Kuultiin esitys ja asetettiin maaseutupolitiikan ja kaupunkipolitiikan yhteinen yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen työryhmä.

Päätös: MANE päätti asettaa yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen työryhmän vuosille 2021-2025 yhteistyössä kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän kanssa.

8. Maaseutuparlamentti –tapahtuman toteutus – lyhyt katsaus tapahtumaan

Esittelijä: Antonia Husberg, maaseutuyllitarkastaja, MMM

Kuultiin esitys ja käytiin keskustelua.

Tapahtuma järjestettiin 28.-30.9. virtuaalisena ja myös monipaikkaisesti ympäri Suomen. Päälähetykset lähetettiin Kurikan kampukselta. Ohjelmassa oli keskusteluja, verkostoitumista, työpajoja, tietoisuuksia ja monipaikkaisia tilaisuuksia.

Mukana tapahtumaa järjestämässä oli yli 60 kumppania. Virtuaaliselle alustalle ilmoittautui yli 1000 henkilöä, noin 900 henkilöä vieraili alustalla. Tapahtumalla oli yhteensä noin 3000 katsojaa (alusta ja Vimeo-striimi). Lisäksi somen kautta tavoitettu aihetunnusten kautta jopa 500 000 henkilöä.

Tapahtuman palautelomake on auki ja löytyy nettisivuiltamme maaseutuparlamentti.fi. Tapahtumasta koostetaan tapahtuma- ja viestintäraportit.

Maaseutuparlamentti järjestetään seuraavan kerran Nurmeksessa vuonna 2024.

Keskustelua:

Todettiin, että Maaseutuparlamentti-prosessi jatkuu julkilausuman jalkauttamisen kautta.

Pohdittiin mahdollisuutta järjestää tapahtuma joka toinen vuosi. Todettiin, että tämä on MANEn päätettävissä oleva asia.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

9. Muut asiat

6.10.2021

Ajassa uudistuva maaseutu – maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2021-2027 ja Landsbygd som förnyas i tiderna – landsbygdspolitiska helhetsprogrammet 2021-2027 on julkaistu netissä ja painettuna.

Mahdollistetaan maaseudun tarinan jatkuminen! –maaseutupoliittinen julkilausuma 2021 julkaistiin Maaseutuparlamentissa ja on luettavissa osoitteessa maaseutuparlamentti.fi.

Maaseutupolitiikka ja saaristopolitiikka ovat mukana Nuva ry:n Huipputapaamisessa 2021 (Huippis).

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut maaseutuvaikutusten arvioinnin työryhmän (MVA-työryhmä).

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

10. Seuraava kokous

Vuoden viimeinen kokous järjestetään 7.12. klo 11.30-13.30. Paikka ilmoitetaan myöhemmin. Mahdollisesti läsnäkokous.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

11. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 10.14.